

Laaja hyvinvointikertomus 2021-2025

Taipalsaaren kunta

Dokumentin sisältö

TIIVISTELMÄ

VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

TIIVISTELMÄ

Tässä dokumentissa on kuvattu taipalsaarelaisten hyvinvoinnin tilaa indikaattoreiden sekä muun tiedon osoittamalla avulla. Dokumentista käy ilmi, millaisia toimia on toteutettu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vuosina 2021–2025.

VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

WHO (1986) on määritellyt terveyden edistämisen toiminnaksi, jonka tarkoituksena on parantaa ihmisten mahdollisuuksia huolehtia omasta ja ympäristönsä terveydestä. Terveyden edistämällä ymmärretään kaikkea sitä toimintaa, jonka tarkoituksena on terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, terveysongelmien ja väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen. Se on tietoista vaikuttamista terveyteen ja hyvinvoinnin taustatekijöihin, kuten elintapoihin ja elämänhallintaan, elinoloihin ja elinympäristöön sekä palvelujentoimivuuteen ja saatavuuteen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteena on kansansairauksien ennaltaehkäisy, toimintakyvyn edistäminen ja tapaturmien vähentäminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja syrjäytymisen ehkäisy, hyvinvoinnin ja terveyden ylläpito sekä osallisuuden lisääminen.

Taipalsaaren valtuustokauden 2022-2025 kuntastrategian kolme painopistealuetta ovat kaikenikäiset samassa veneessä, luonto ja tasapainoinen talous. Kuntastrategian tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain talousarvion laadinnan ja seurannan yhteydessä.

Etelä-Karjalan maakunnallinen hyvinvointiryhmä valitsi valtuustokaudelle 2021-2025 kärkiteemoiksi terveelliset elintavat, mielen hyvinvointi ja työllisyyden edistäminen. Läpileikkaavina teemoina olivat yhteisöllisyys ja osallisuus.

Valtuustokauden aikana on tehty paljon työtä kuntalaisten hyvinvoinnin eteen. Kohtaamispaikka Luoto on tuonut järjestöille ja kunnalle mahdollisuuden tarjota matalan kynnyksen toimintoja, lisäksi maaseudun palvelupisteen avautuminen kirkonkylällä on vastannut tarpeeseen. Liikuntapaikkahankkeita on ollut useampia: Saimaanharjun hiekkatekonurmikenttä ja ulkoliikunta-alue, Pappilanniemen leikkipuisto, laavu sekä ulkoilureitti, Saimaanharjun frisbeegolf-rata ovat lisänneet liikkumismahdollisuuksia.

Liikuntaneuvontahanke on tukenut vähän liikkuvien kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta sekä useat liikuntaryhmät ovat innostaneet kuntalaisia huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan. Lisäksi kouluilla ja päiväkodilla on pyritty lisäämään lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta erilaisin menetelmin. Liikuntahankkeet harrastamiseen liittyen ovat vahvistaneet koululaisten fyysistä hyvinvointia.

Liikenneturvallisuussuunnitelma valmistui vuoden 2024 aikana. Liikenneturvallisuussuunnitelmaa hyödynnetään kunnassa käytännössä sekä arjen päätöksenteossa että pidemmän aikavälin kehittämistyössä. Turvallisuuskysely tehtiin kuntalaisille loppuvuodesta 2025. Kyselyn tuloksia hyödynnetään turvallisuussuunnitelman laadinnassa.

Vuonna 2024 kunnan työttömyysaste nousi 10,9 %:iin edellisvuoden 8,8 %:sta, mikä on korkein sitten koronapandemian alun, mutta silti matalin Kaakkois-Suomen TE-toimiston alueella. Kunnan väkiluku laski 2023-2024 välillä 4 621:stä 4 596:een, vaikka syntyvyys nousi 23:sta 31 lapseen (vuonna 2022 syntyi 46 lasta). Vuonna 2025 Taipalsaarelle syntyi 29 lasta.

Kuntien valtionosuuksiin on tullut 2023 vuoden alusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-indikaattoritietoon perustuvilla toimenpiteillä pystytään vaikuttamaan valtionosuuteen. Taipalsaaren HYTE-kerroin pieneni vuonna 2024 verrattuna vuoteen 2023 (61:stä 57:een), kun taas vuoteen 2025 HYTE-kerroin nousi 66:een.

Talous

Tulot

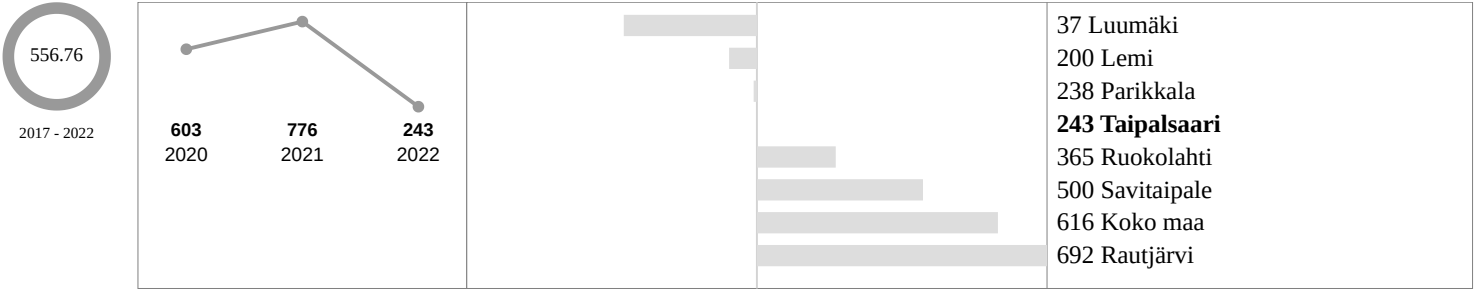
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas (-2022)

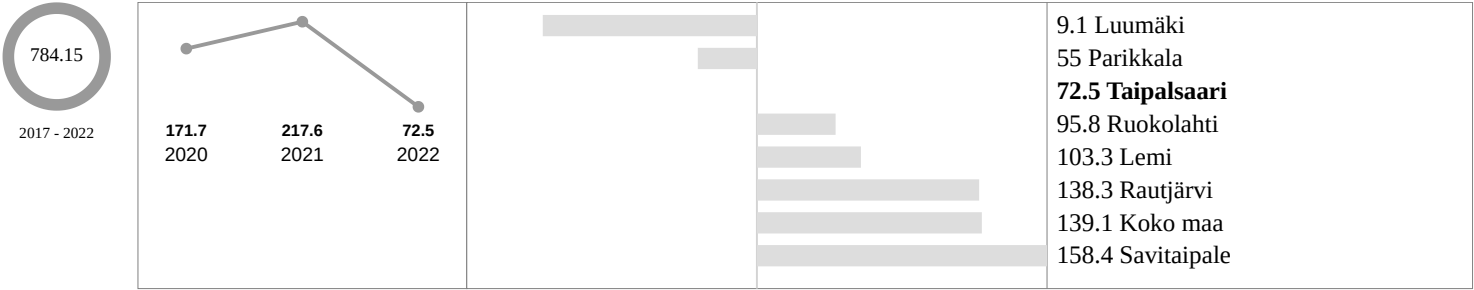
Valtionosuudet, % nettokustannuksista (-2022)

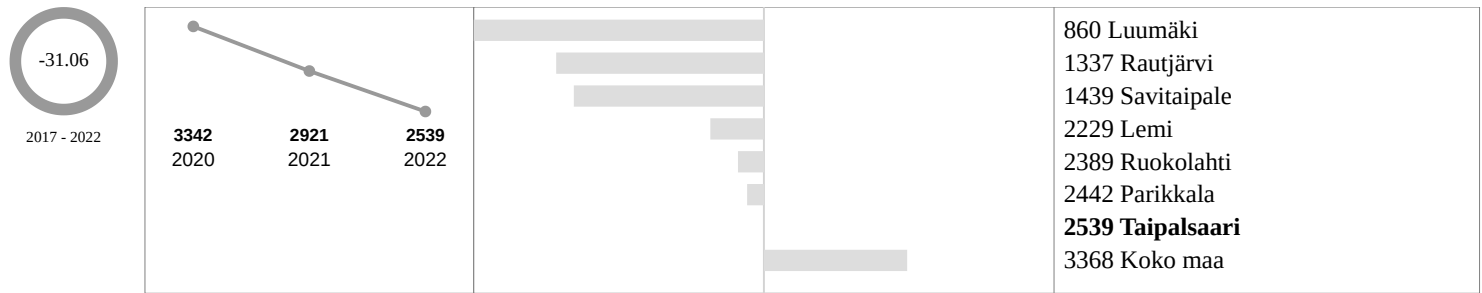
Vuosikate, euroa / asukas (-2022)

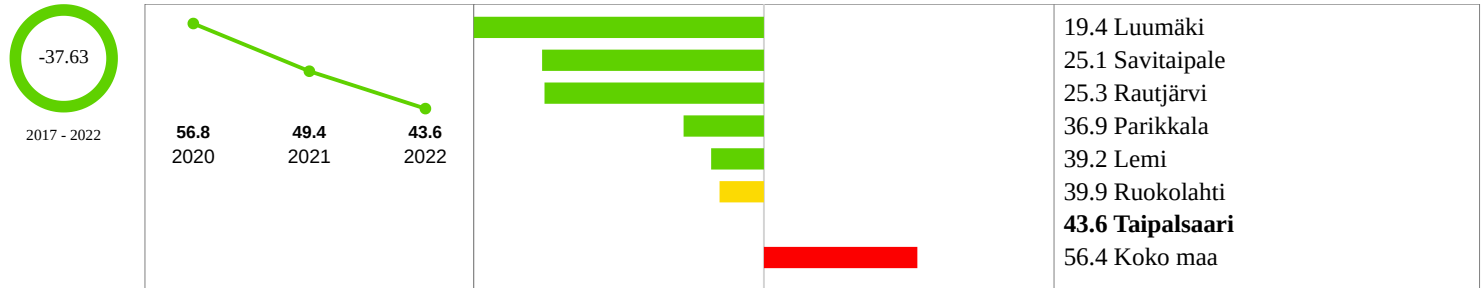
Kuntien vuosikate, % poistoista (-2022)

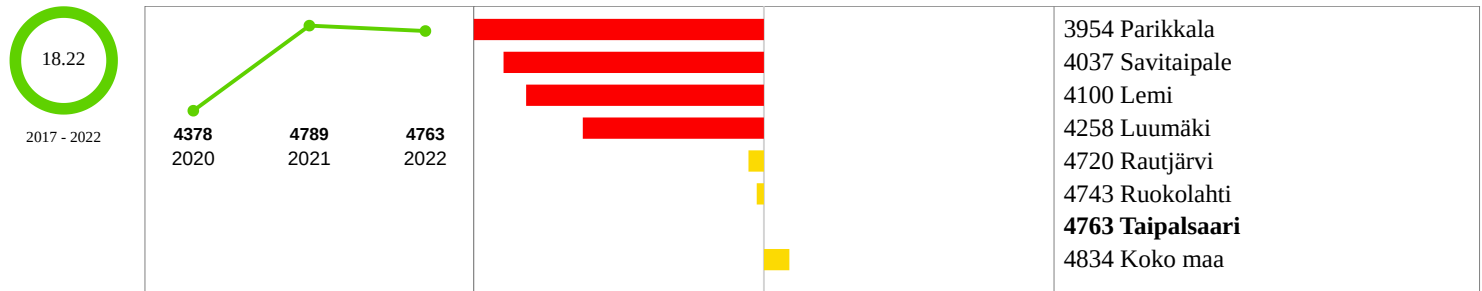
Lainakanta 31.12., euroa / asukas (-2022)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % (-2022)

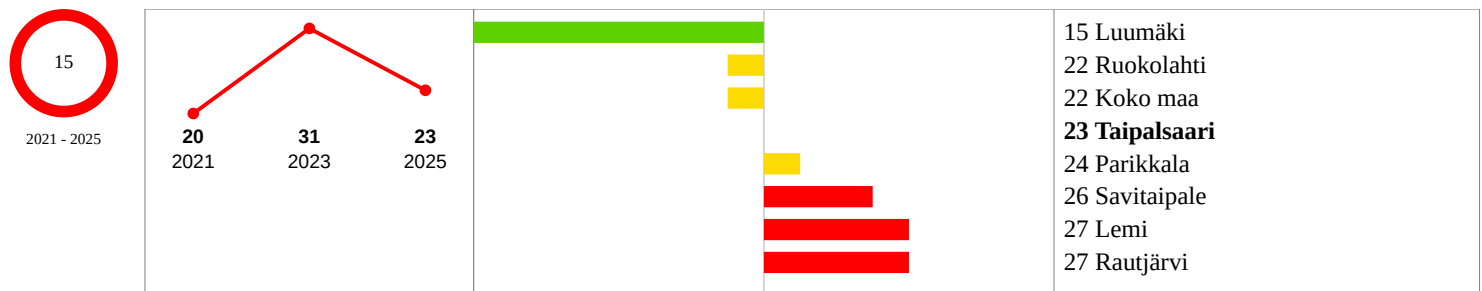

Verotulot, euroa / asukas (-2022)

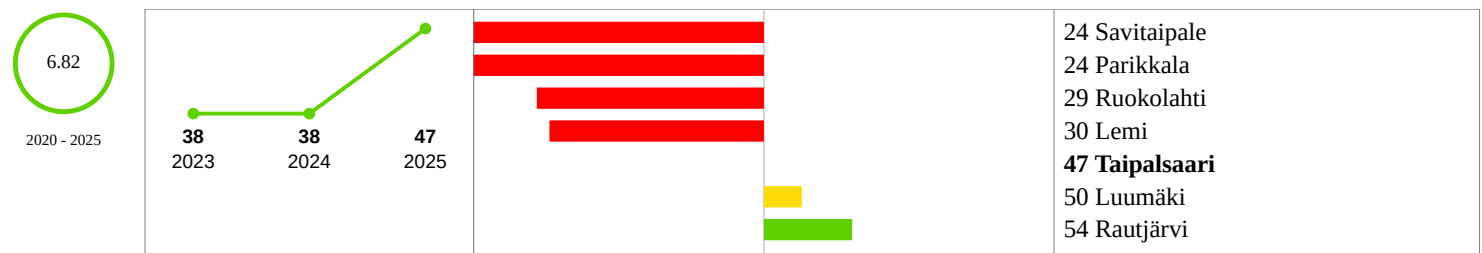

HYTE-kerroin

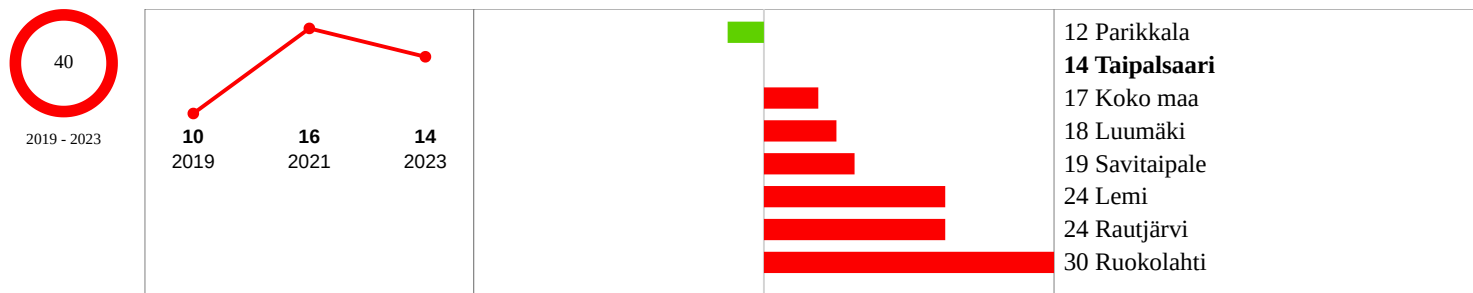
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

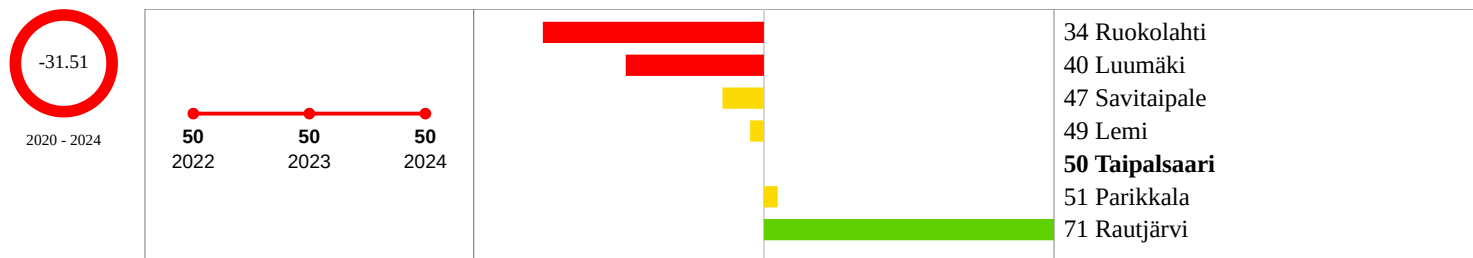
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

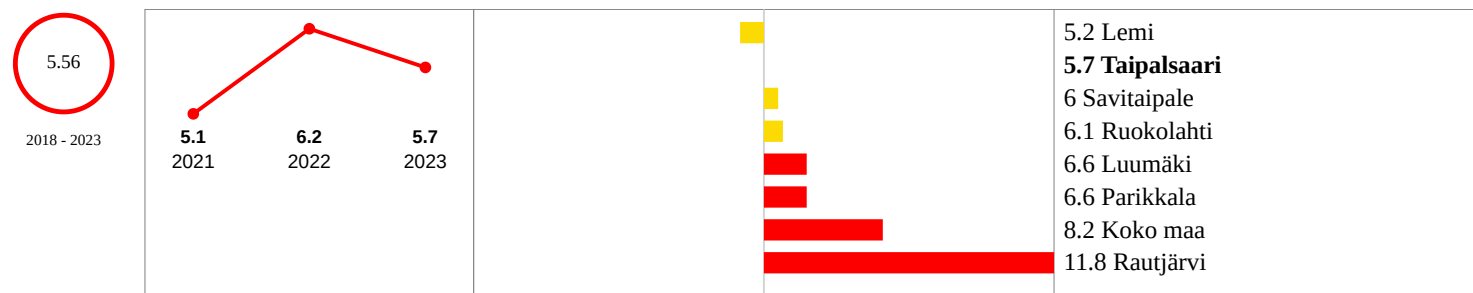
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (-2023)

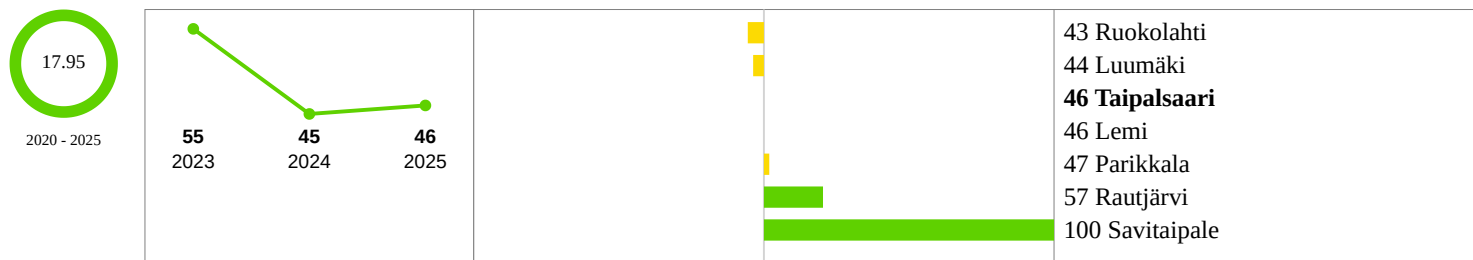
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

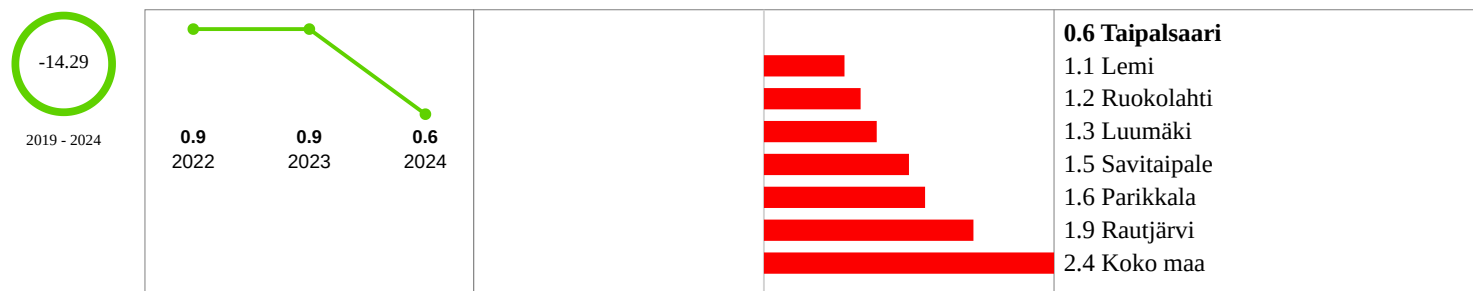
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

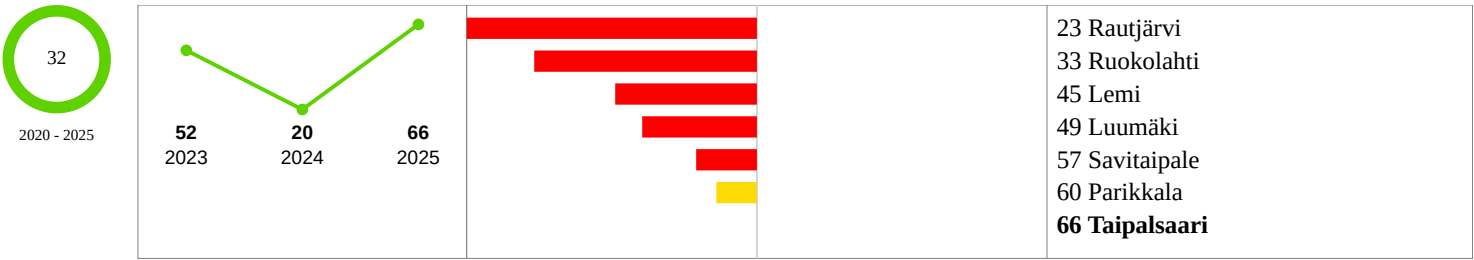
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

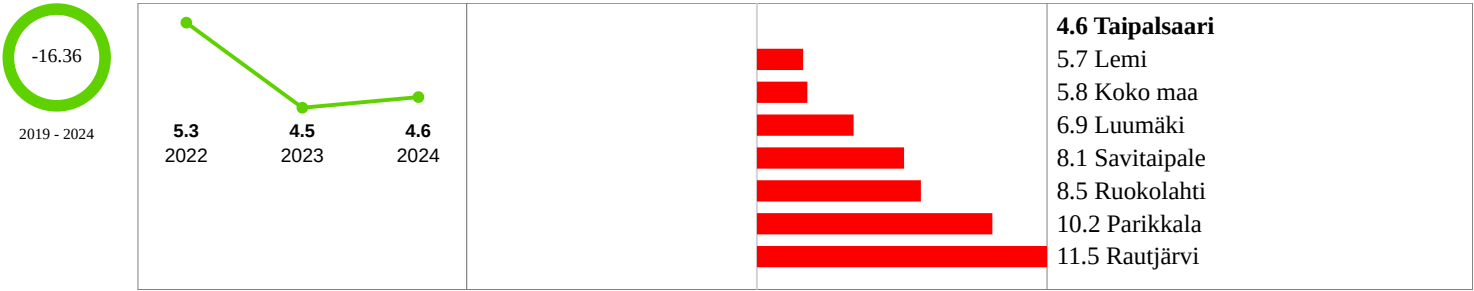
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

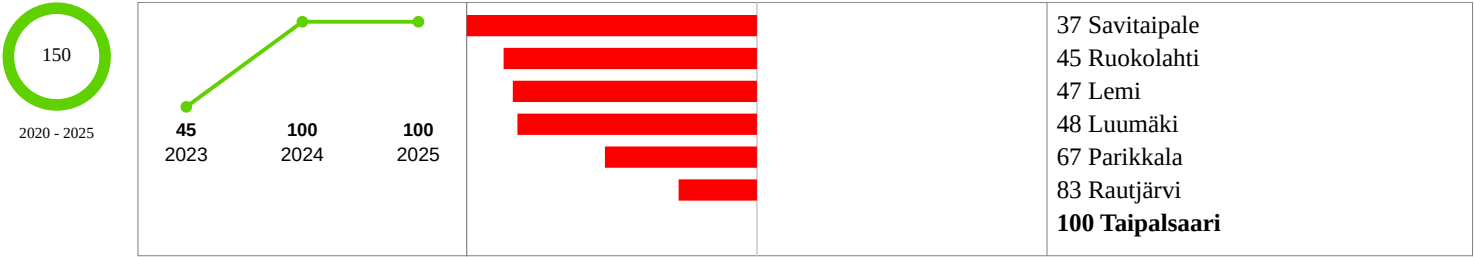
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

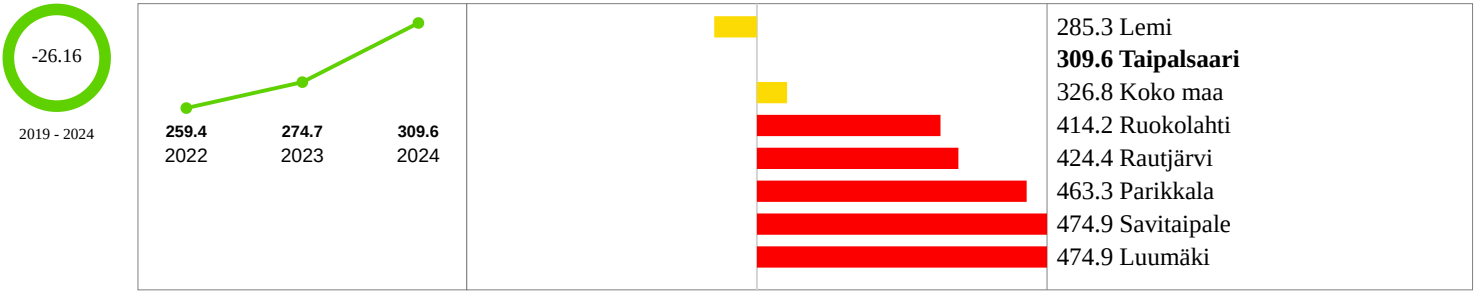
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

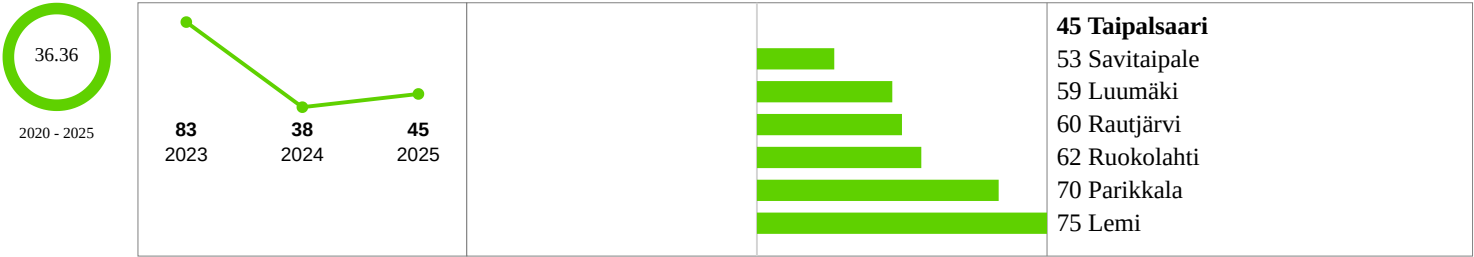
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

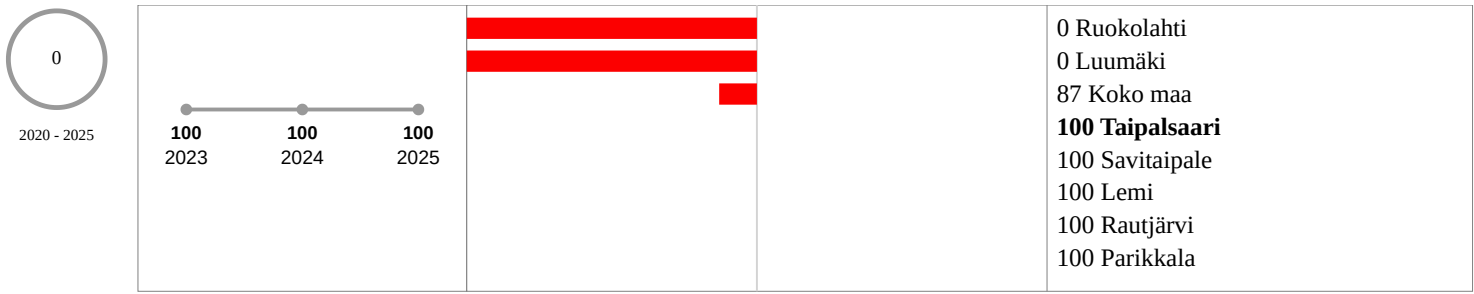
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

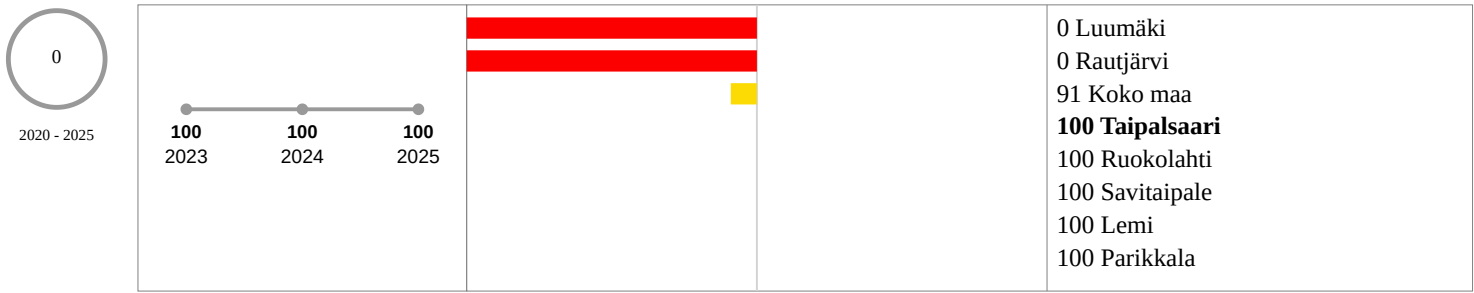
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

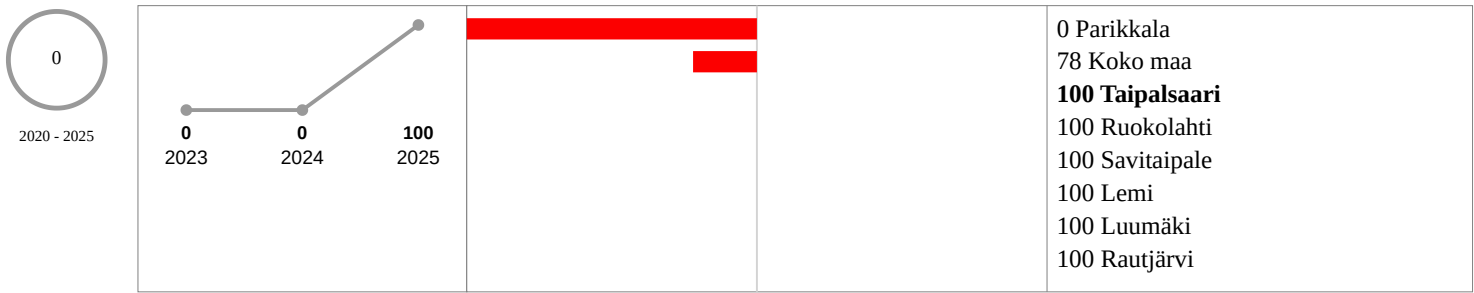
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

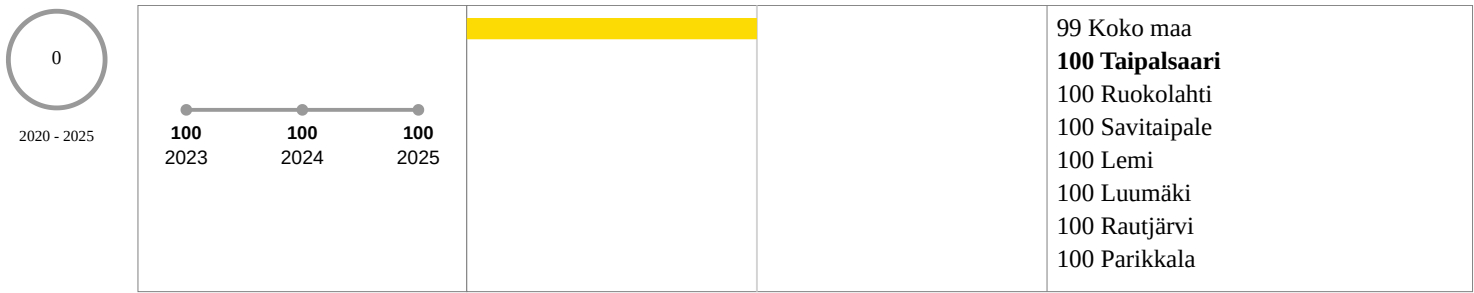
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

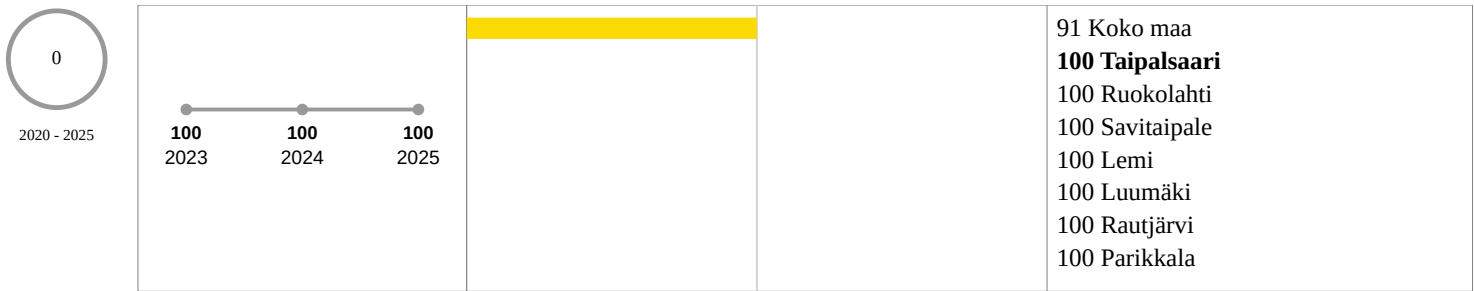
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

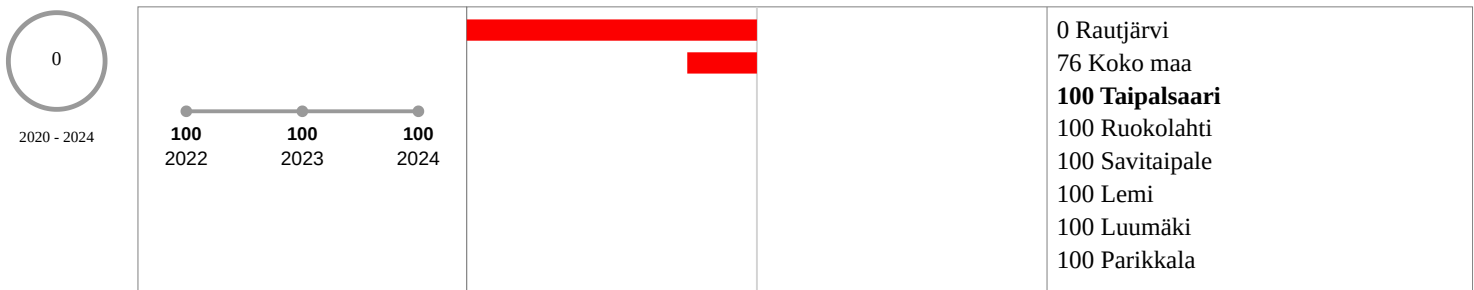
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

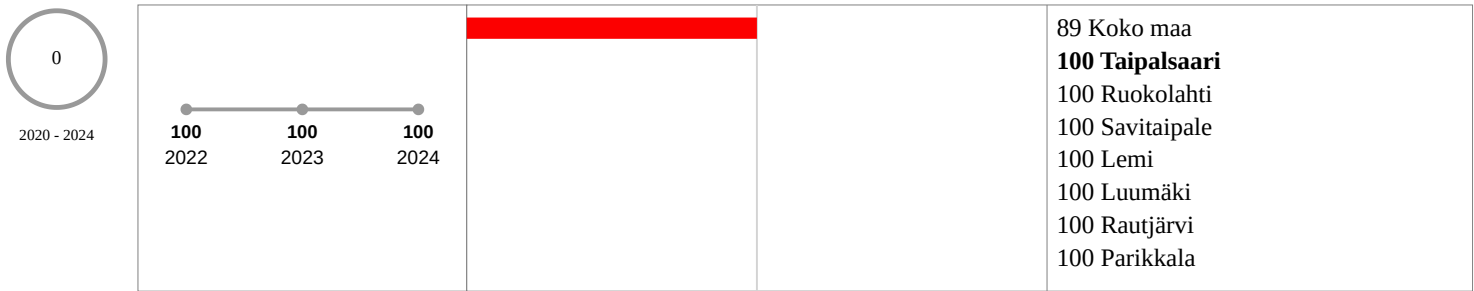
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

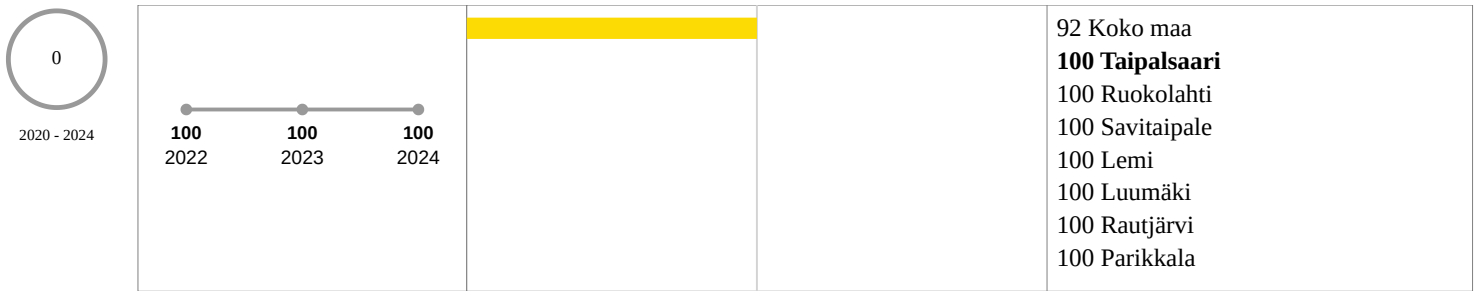
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

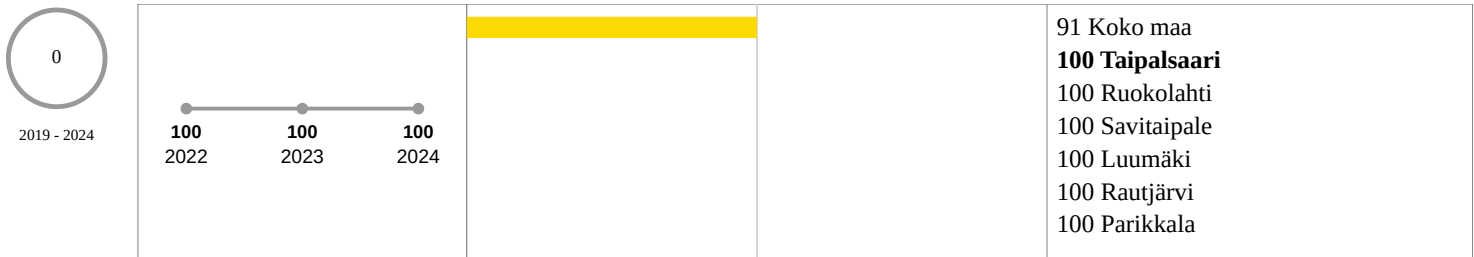
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin

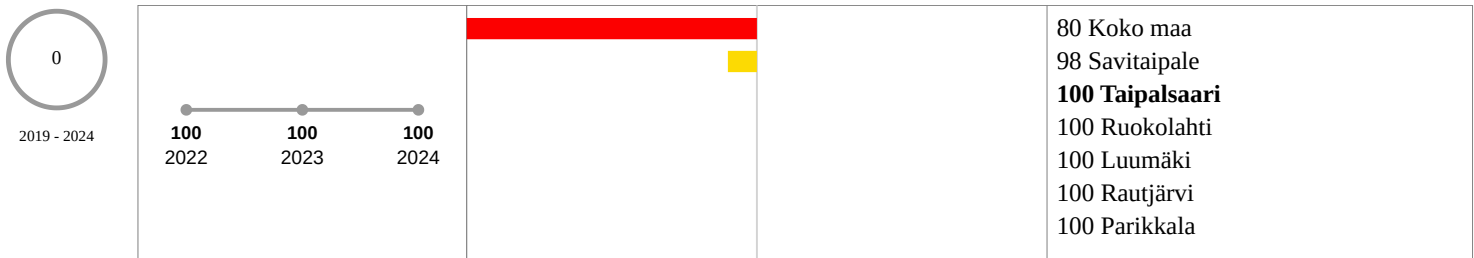
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

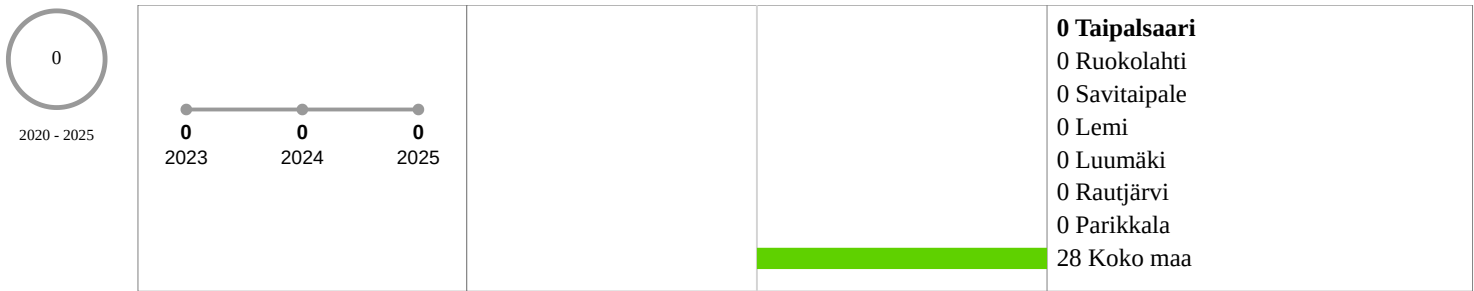
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

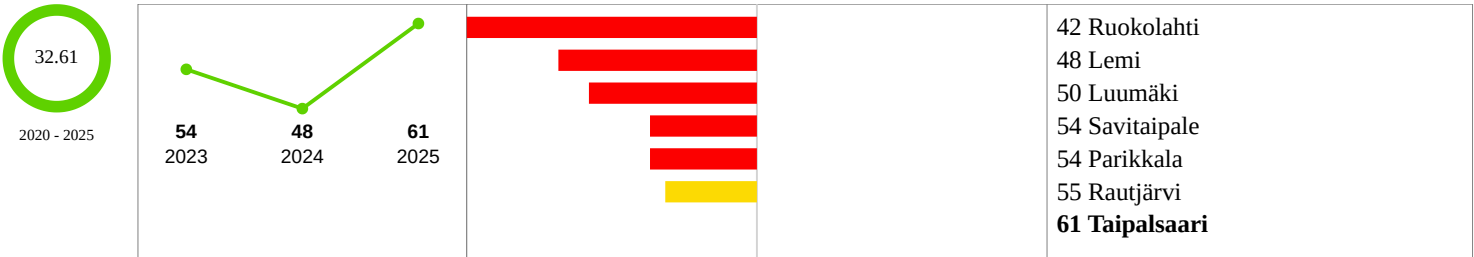
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

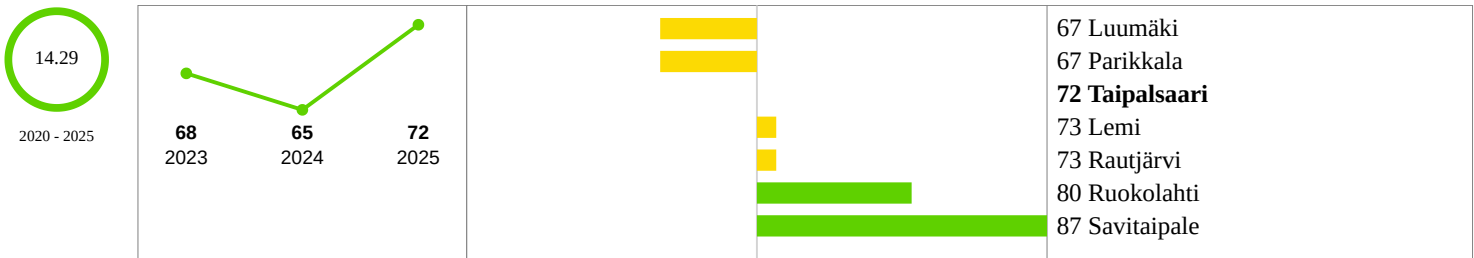
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

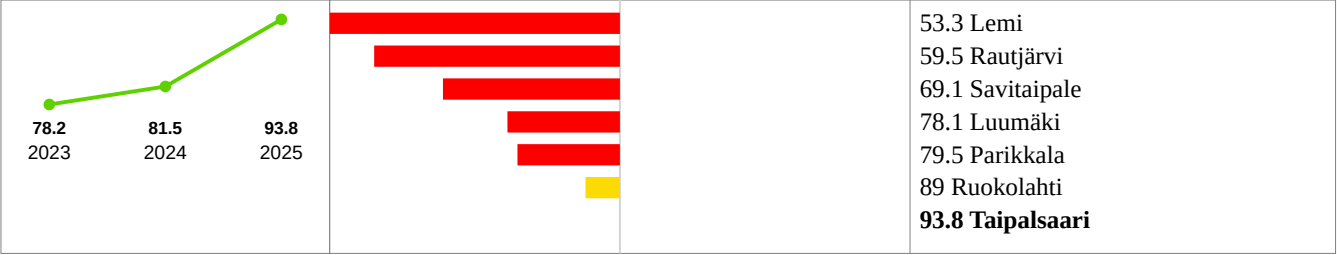
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

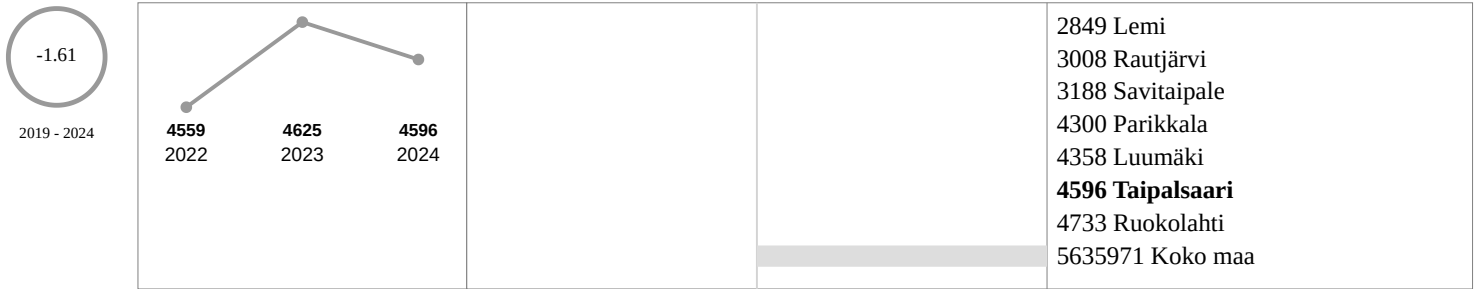
HYTE-kerroin, 1 000 euroa

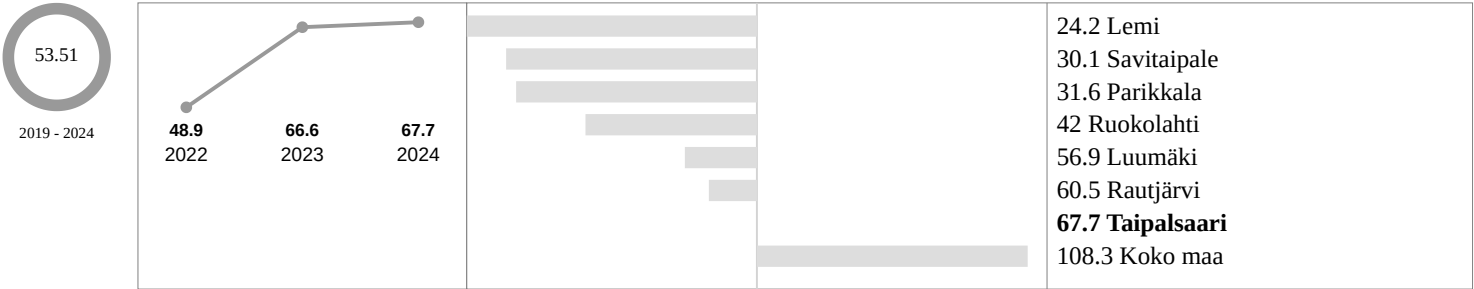
Elinvoima

Väestö

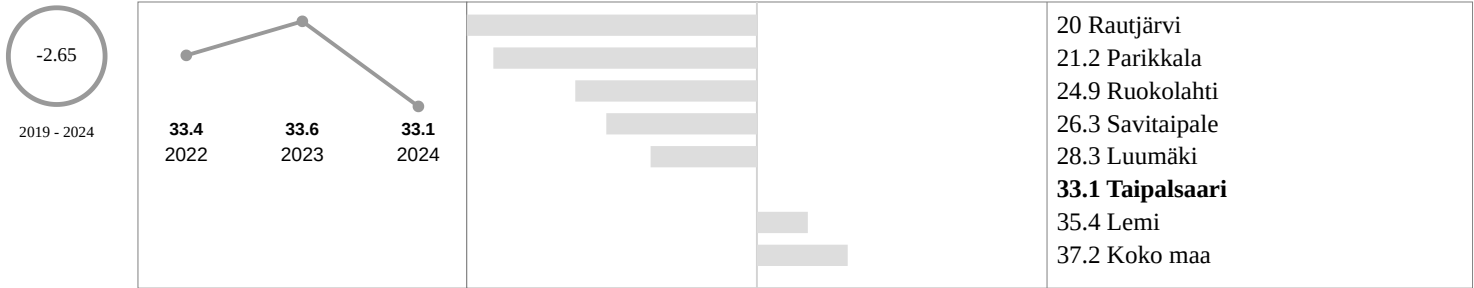
Väestö 31.12.

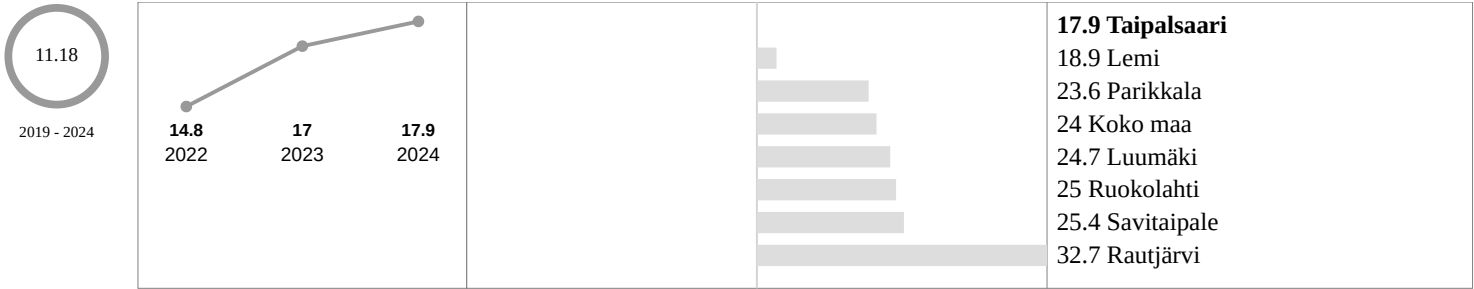
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

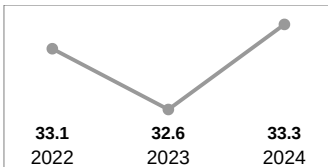
Lapsiperheet, % perheistä

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

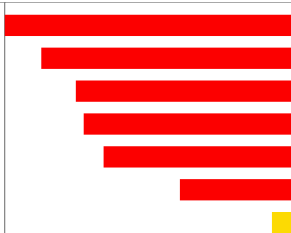
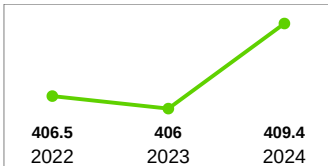
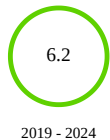

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

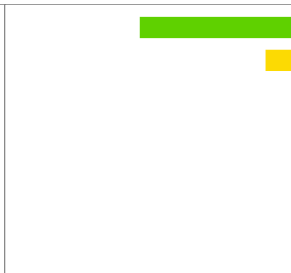
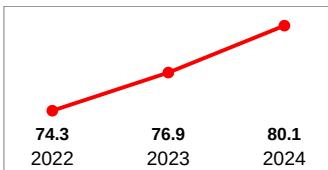
33.3 Taipalsaari
38.6 Lemi
42.2 Ruokolahti
46.7 Koko maa
47.9 Luumäki
48.7 Savitaipale
48.8 Rautjärvi
50 Parikkala

Koulutustasomittain

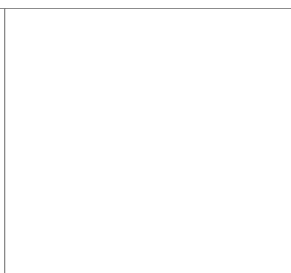
276.7 Rautjärvi
293.4 Parikkala
309.2 Savitaipale
312.8 Luumäki
321.9 Ruokolahti
356.8 Lemi
398.9 Koko maa
409.4 Taipalsaari

Huoltosuhte, demografinen

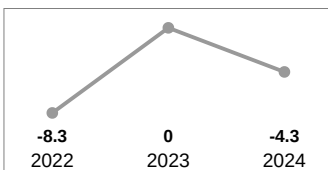
61.6 Koko maa
76.6 Lemi
80.1 Taipalsaari
92.2 Luumäki
94.7 Ruokolahti
104 Savitaipale
104.2 Rautjärvi
114.7 Parikkala

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

2669 Lemi
2775 Rautjärvi
2977 Savitaipale
3822 Parikkala
4099 Luumäki
4381 Ruokolahti
4495 Taipalsaari
5789834 Koko maa

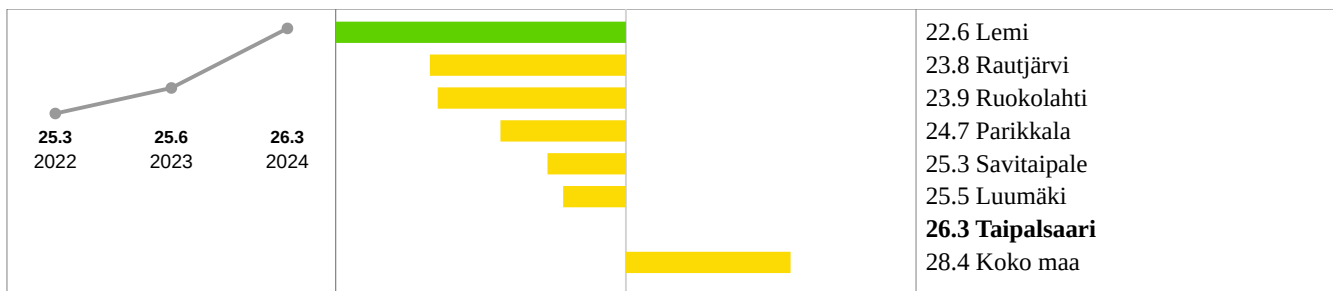
Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

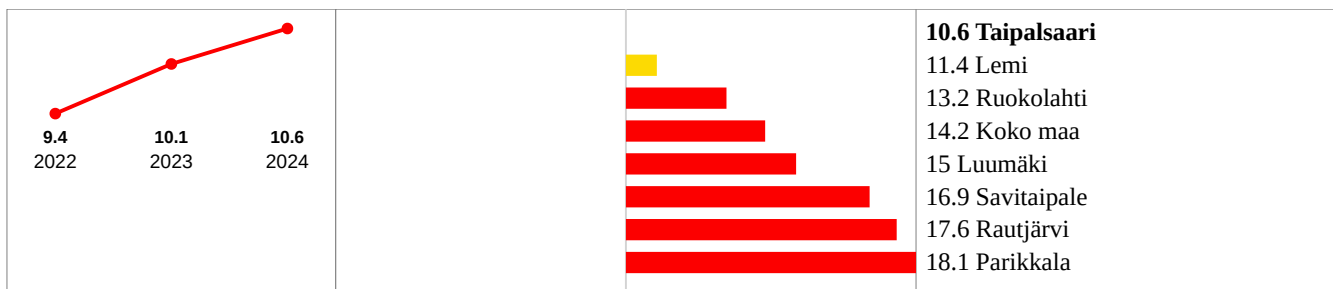
-4.3 Taipalsaari
-2.8 Savitaipale
-0.3 Rautjärvi
0 Koko maa
0.5 Luumäki
1.1 Lemi
2.1 Parikkala
4.8 Ruokolahti

Elinvoima

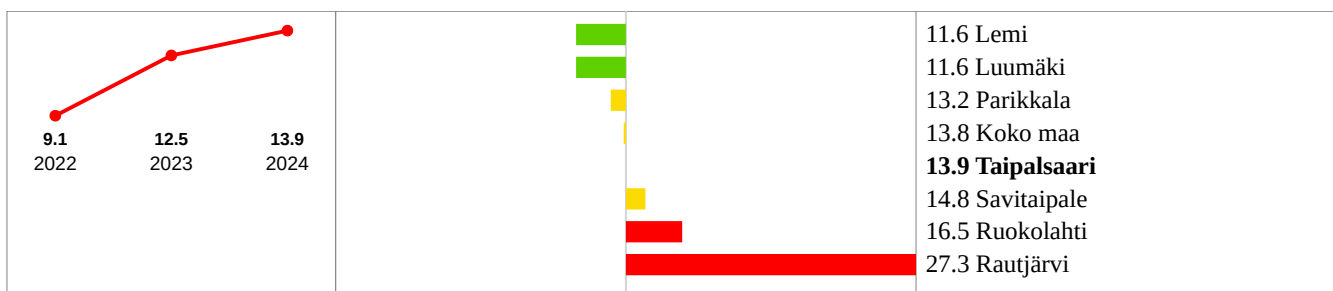
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

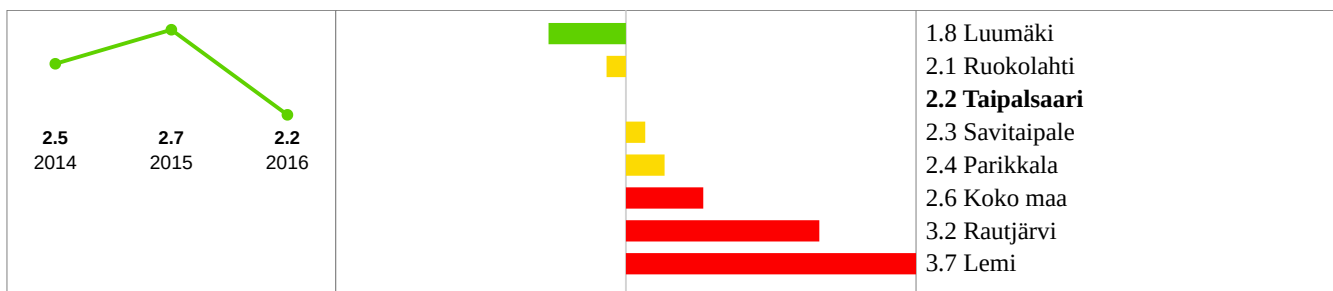
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

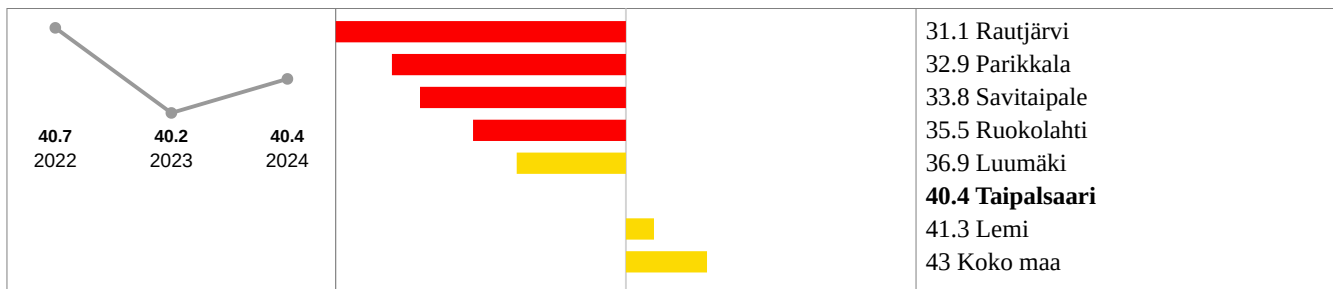
Lasten pienituloisuusaste

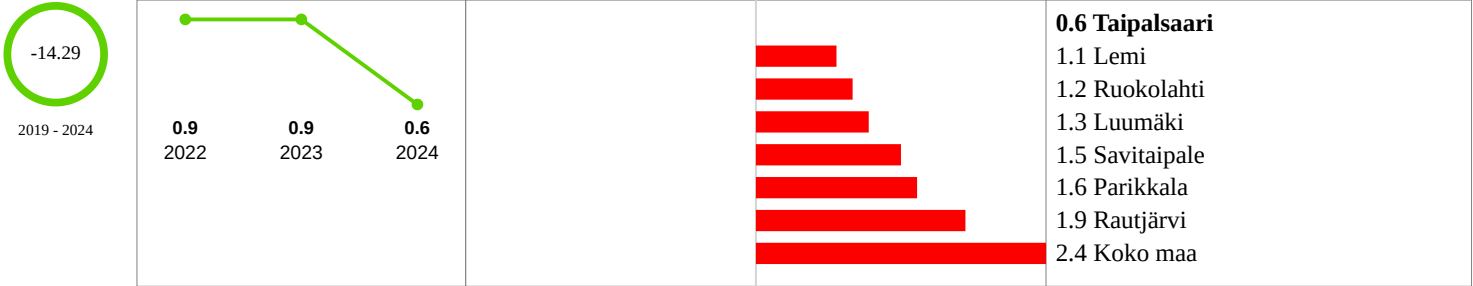
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työlliset, % väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

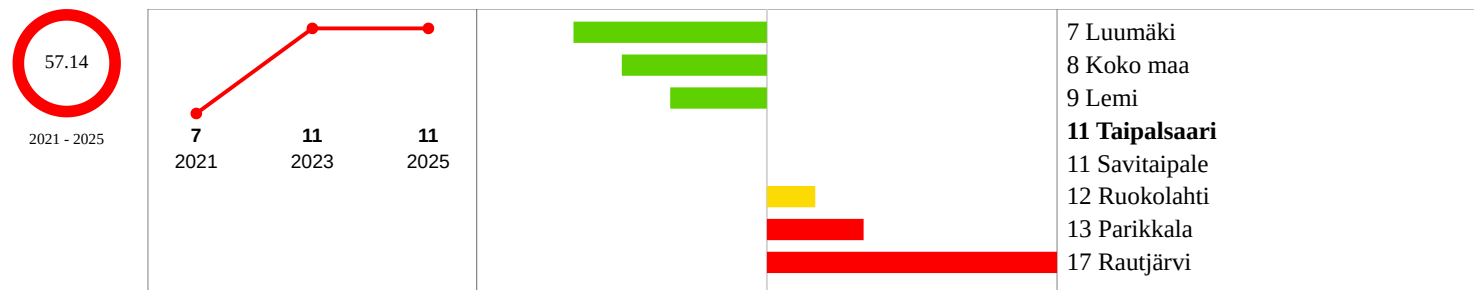
TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Taipalsaaren väkiluku on pysynyt samana verratessa vuosia 2021 (4595 hlöä) ja vuotta 2024 (4596 hlöä). Demografinen huoltosuhde on noussut 74,3:sta (2022) 80,1 (2024). Demografinen huoltosuhde tarkoittaa väestörakenteen mittaria, joka kertoo, kuinka monta ei-työikäistä (lapset ja vanhukset) on yhtä työikäistä (yleensä 15–64-vuotiaista) kohden. Yli 64-vuotiaiden suhteellinen osuus on hieman noussut 27,3:sta 30,1:een.

Kuntien avainluvut, Tilastokeskus 2025 (vuoden 2025 tilastot eivät vielä päivittyneet)				
	2021	2022	2023	2024
KOKO MAA				
Väkiluku	5 548 241	5 563 970	5 603 851	5 635 971
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %	0,3	0,3	0,7	0,6
Alle 15-vuotiaita, %	15,4	15,1	14,9	14,6
15-64-vuotiaita, %	61,6	61,6	61,8	61,9
Yli 64-vuotiaita, %	23,1	23,3	23,4	23,6
Ulkomaan kansalaisia, %	5,3	5,8	6,7	7,3
Perheitä	1 465 978	1 464 768	1 466 954	1 472 516
Taloudellinen huoltosuhde	133,4	129,6	131,8	.
20-64-vuotiaiden työllisyysaste, %	73,7	74,8	73,9	.
Etelä-Karjala				
Väkiluku	126 107	125 353	125 162	125 083
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %	-0,6	-0,6	-0,2	-0,1
Alle 15-vuotiaita, %	12,8	12,6	12,3	12,1

15-64-vuotiaita, %	58,7	58,6	58,6	58,5
Yli 64-vuotiaita, %	28,5	28,9	29,1	29,4
Ulkomaan kansalaisia, %	4	4,5	5,4	6,3
Perheitä	33 626	33 315	33 102	32 968
Taloudellinen huoltosuhde	158,9	157,1	161,9	.
20-64-vuotiaiden työllisyysaste, %	69,8	70,5	69	.
Taipalsaari				
Väkiluku	4 595	4 559	4 625	4 596
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %	-0,7	-0,8	1,4	-0,6
Alle 15-vuotiaita, %	14,7	14,3	14,7	14,4
15-64-vuotiaita, %	58	57,4	56,5	55,5
Yli 64-vuotiaita, %	27,3	28,3	28,8	30,1
Ulkomaan kansalaisia, %	2,7	2,6	4,3	4,4
Perheitä	1 387	1 378	1 383	1 382
Taloudellinen huoltosuhde	146,2	145,8	148,8	.
20-64-vuotiaiden työllisyysaste, %	75,5	76,7	76,5	.

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

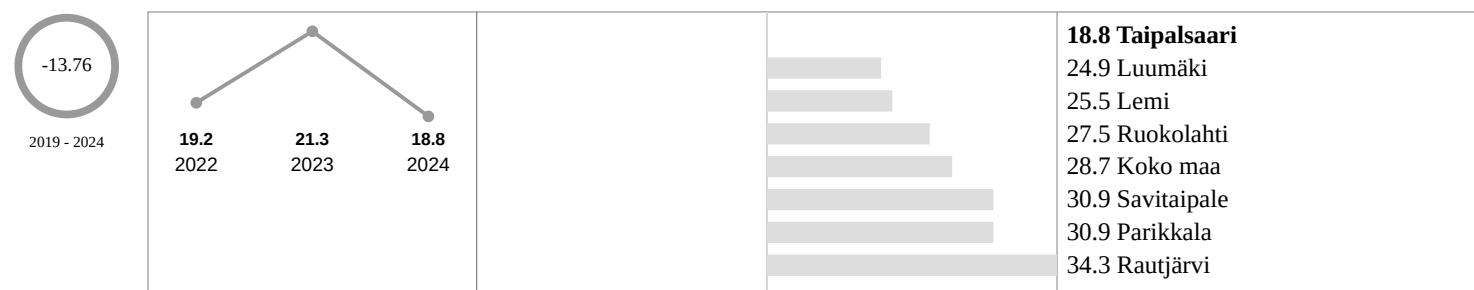
15

2021 - 2025

20 2021 31 2023 23 2025

15 Luumäki
22 Ruokolahti
22 Koko maa
23 Taipalsaari
24 Parikkala
26 Savitaipale
27 Lemi
27 Rautjärvi

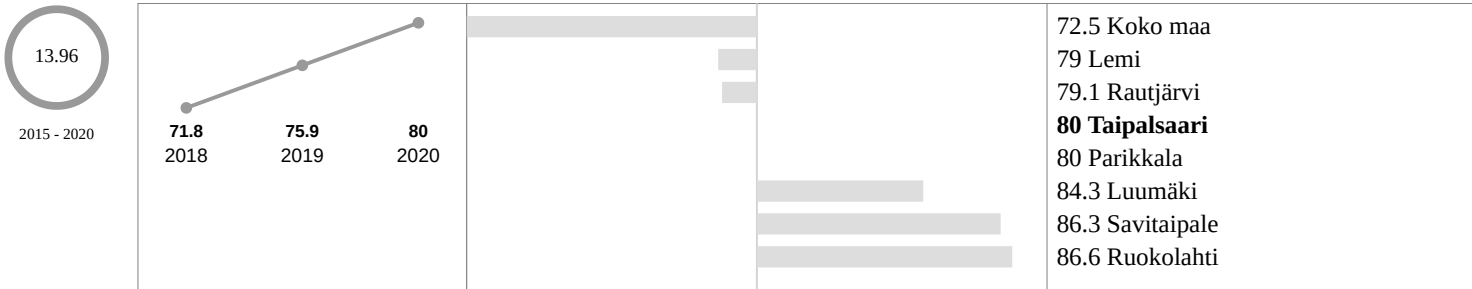
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Palvelut

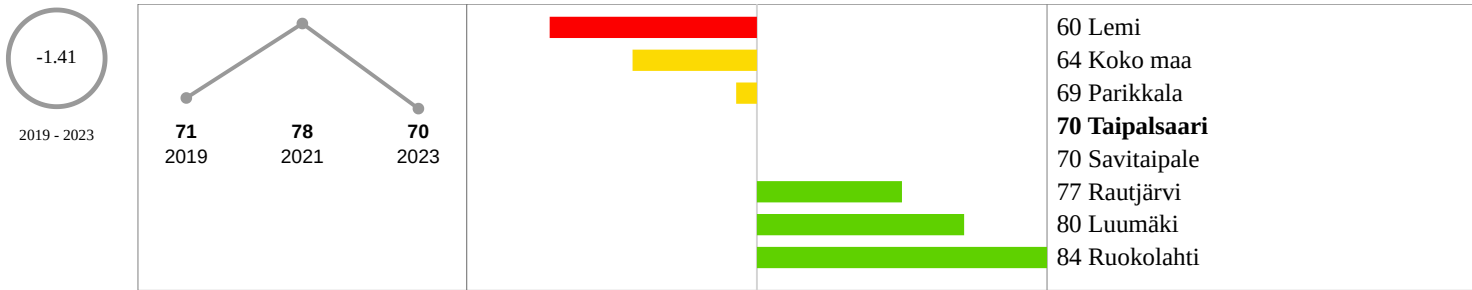
Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Lapsiperheiden määrä on jatkanut laskuaan niin koko Etelä-Karjalan alueella kuin Taipalsaarella. Vuonna 2021 Taipalsaarella lapsiperheiden määrä oli 468 ja vuonna 2024 vastaava luku oli 458 (Tilastokeskus). Koko Taipalsaaren väestöstä lapsiperheiden osuus on noin 33 % (2024). Yhden vanhemman perheiden osuus lapsiperheistä (v. 2024 17,9 %) on noussut hieman valtuustokauden aikana (v. 2022 14,8 %). Lapsiperheitä saavan toimeentulotuen määrä on pysynyt valtuustokauden ajan samana (2,6 %) (SotkaNet).

Terveelliset elintavat

Liikunta- ja ruokakasvatus on ollut kiinteä osa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen arkea. Varhaiskasvatuksen Liikkaritiimi on tukenut suunnitelmallista ja aktiivista toimintaympäristöä, jossa lapsilla on ollut mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin liikuntamuotoihin ja innostua liikkumisesta. Satulaivan päiväkodissa on noudatettu liikuntakasvatuksen suunnitelmaa, joka sisältyy varhaiskasvatussuunnitelmaan. Perusopetuksessa oppilaille tarjottu monipuolisia mahdollisuuksia liikkua koulupäivän aikana. Koululiikunnanohjaajan ja Harrastamisen Suomen mallin toiminta on lisännyt koulupäivien aikaista liikkumista ja mahdollistanut harrastamisen matalalla kynnyksellä, tuoden liikunnan osaksi oppilaiden päivittäistä arkea. Ruokakasvatus puolestaan on edistänyt myönteistä suhtautumista terveelliseen ja tasapainoiseen ruokavalioon.

Alakouluissa kännyköitä ei käytetä koulupäivän aikana, ja yläkoulussaakin kännykän käyttö on selvästi vähentynyt. Syyslukukaudella 2025 yläkoulussa kännykän käyttö on sallittu ainoastaan välitunnilla. Yläkoululaisten asenteet kouluruokailua kohtaan ovat edelleen osin haastavia, mutta nuorten kokemus omista vaikutusmahdollisuuksistaan on parantunut. Esimerkiksi toiveruokapäivät ovat osoittautuneet toimivaksi tavaksi lisätä oppilaiden osallistumista. Lisäksi yläkoulussa on tarjottu säännöllisesti aamupalaa. Aloite tähän on tullut nuorisovaltuustolta Nuorisotalolla on ollut viikottain tarjolla maksutta välipalaa.

Valtakunnalliset Move! -mittaukset 5. ja 8. luokkalaisten toteutettiin vuosittain. Move! -mittausten tavoitteena on auttaa oppilasta ja perhettä ymmärtämään fyysisen aktiivisuuden vaikutus yksilön hyvinvointiin. Taipalsaarella otoskoon ollessa melko pieni vuosittaisia vaihteluja tulostasossa voi tulla herkästi. Tulokset ovat olleet vuositasolla lähellä valtakunnallista mediaania. 2025 Move! -mittausten mukaan keskimäärin 40 % 5. ja 8. luokkalaisten lapsen/nuoren fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla.

Mielen hyvinvointi

Kouluterveyskyselyn (2023) tulosten mukaan kiusaamista oli kokenut 40 % 4.–5. luokkien ja 40 % 8.–9. luokkien oppilaista (vuonna 2021 vastaavat luvut olivat 30 % ja 20 %). 2025 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan tuloksen mukaan koulukiusaaminen on edelleen ilmiö, johon vaaditaan toimenpiteitä. Sivistyslautakunta järjesti yhteistyötapaamisen (2023), jossa koulujen rehtorit esittelivät koulukohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, Huomaa hyvä -menetelmäkoulutukset ja Kiva koulu -toiminta huomioitiin koulujen arjessa. Varhaiskasvatuksessa käytössä ollut Verso-toimintamalli on otettu käyttöön myös alakouluissa. Edellä mainittujen toimintamallien tarkoituksena on ollut tukea lasten ja oppilaiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja myönteistä käyttäytymistä.

2025 kouluterveyskyselyn (8-9.lk) perusteella voidaan todeta, että Taipalsaarella oppilaat näyttävät voivan tietyillä osa-alueilla paremmin kuin maassa keskimäärin. He kokevat vähemmän ahdistuneisuutta ja väsymystä, pystyvät keskittymään oppitunneilla paremmin, ja kokevat saavansa koulussa oikea-aikaista tukea. Taipalsaarella on tapahtunut selkeää edistystä oppilaiden fyysisessä hyvinvoinnissa ja terveystottumuksissa verrattuna 2023 ja 2025 kyselyjen tuloksia. Kipu ja kehon oireet ovat vähentyneet, päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttö on laskussa, ja terveydenhuollon palvelut koetaan aiempaa parempina. Samalla asuinalueen vapaa-ajan toiminnan tarjonta koetaan myönteisemmin, mikä kertoo mahdollisesti lisääntyneistä nuorten osallistumismahdollisuuksista ja yhteisöllisyyden vahvistumisesta.

Taipalsaaren perusopetuksen 4. ja 5. luokkalaisten on havaittu myönteistä kehitystä vuosien 2023 ja 2025 välillä. Positiivisia muutoksia ovat vähintään tunnin päivässä liikkuvien lasten (nousu 36 % -> 43 %) ja hampaiden harjauksen (nousu 59 % -> 66 %) osalta. Samalla netinkäyttöön liittyvät negatiiviset kokemukset, kuten vastentahtoinen netissä olo, vähenivät merkittävästi. Verrattuna koko maan keskiarvoon vuonna 2025, Taipalsaari erottui positiivisesti erityisesti koulun sisäisessä toiminnassa. Oppilaat osallistuivat aktiivisemmin kouluruokailun ja tapahtumien suunnitteluun, ja he kokivat koululounasaikaan olevan paremmin aikaa kuin oppilaat keskimäärin koko maassa. Myös netinkäyttöön liittyvät ongelmat olivat Taipalsaarella harvinaisempia kuin valtakunnallisesti.

Nuorisopalveluiden tavoitteena on ollut nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen ja vahvistaminen. Nuorisotyötä on tehty nuorisotalo Helmessä, kaikilla kunnan kouluilla sekä etsivän nuorisotyön muodossa. Nuorisotila Helmi on syrjintävapaa ja kaikille turvallinen tila, jossa on nollatoleranssi kaikenlaiseen kiusaamiseen, syrjintään tai rasismiin. Nuorisotalon nuorten iltojen ja varhaisnuorisokerhon kävijämäärät olivat laskeneet vuonna 2024 verrattuna

vuoteen 2023, mutta nousseet vuoden 2025 aikana. Kaikki nuorisopalveluissa järjestetty toiminta on ollut päihteetöntä. Koulunuorisotyön tarkoituksena oli tukea oppilaiden hyvinvointia, osallisuutta ja koulunkäyntiä tarjoamalla matalan kynnyksen tukea, turvallista aikuiskontaktia ja mielekästä tekemistä koulupäivän aikana. Nuorisopalvelut ovat pitäneet vuosittain päihdeoppitunteja yläkoulussa. Etsivän nuorisotyön asiakkuudet vaihtelevat vuosittain. Nuorisovaltuusto on toimillaan edesauttanut nuorten äänen kuulumista.

Taipalsaaren varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen laadittiin vuonna 2022 tavoitteellinen kulttuurikasvatusohjelma, joka täydensi muun muassa perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku on tuottanut kulttuuripalveluja lapsille koko valtuustokauden ajan. Vuoden 2025 alussa on otettu käyttöön maakunnallinen kulttuurikasvatussuunnitelma Kulttuuripolku. Kirjasto on tehnyt yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Yhteistyömuotoja ovat mm. kirjavinkkaukset, kirjastonkäytönopetus, kirjaleikit, pop up-kirjastot ja satutuokiot. Lukukoira vieraili säännöllisesti kirjaston lukuilloissa.

Jokaisessa koulussa toimii yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä. Ryhmä on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Etelä-Karjalassa toimii lainvastaisten tekojen työryhmä, joka koostuu kuntien eri viranomaisista sekä hyvinvointialueen, pelastuslaitoksen ja poliisin edustajista. Työryhmä on laatinut koko maakuntaan yhteisen ohjeistuksen, jonka mukaisesti lainvastaisiin tekoihin puututaan.

Taipalsaari on ollut mukana Ysipykälä-hankkeessa, jossa koottiin monialainen ohjaus- ja palveluverkosto nuorten palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen. Verkosto on koonnut eri viranomaiset yhteistyöhön, ja sen kohderyhmänä ovat olleet kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tehtävänä on mm. koota tietoa päätöksenteon tueksi sekä yhteensovittaa nuorille suunnattuja palveluja.

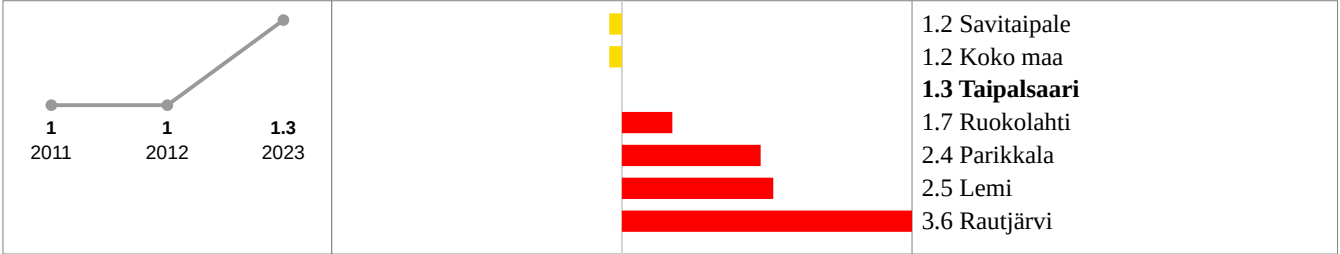
Työllisyyden edistäminen

Nuorisopalvelut ja erityisesti etsivä nuorisotyö ovat tukeneet nuorten työelämätaitojen kehittymistä tarjoamalla työllistymiseen liittyvää ohjausta. OP Etelä-Karjala on edistänyt taipalsaarelaisten nuorten työllistymistä jakamalla kesätyöseteleitä. Lisäksi nuorille on tarjottu kesätyöpaikkoja kunnan eri toimipisteissä. Ylä- ja alakoulut ovat osallistuneet Yrityskylätoimintaan, jonka kautta oppilaat ovat saaneet myönteisiä kokemuksia työelämästä, taloudesta, yrittäjyydestä ja yhteiskunnan toiminnasta.

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

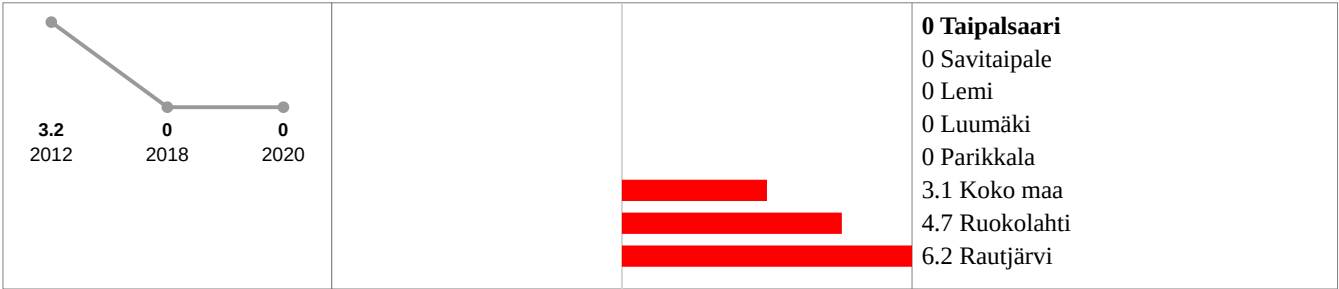
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

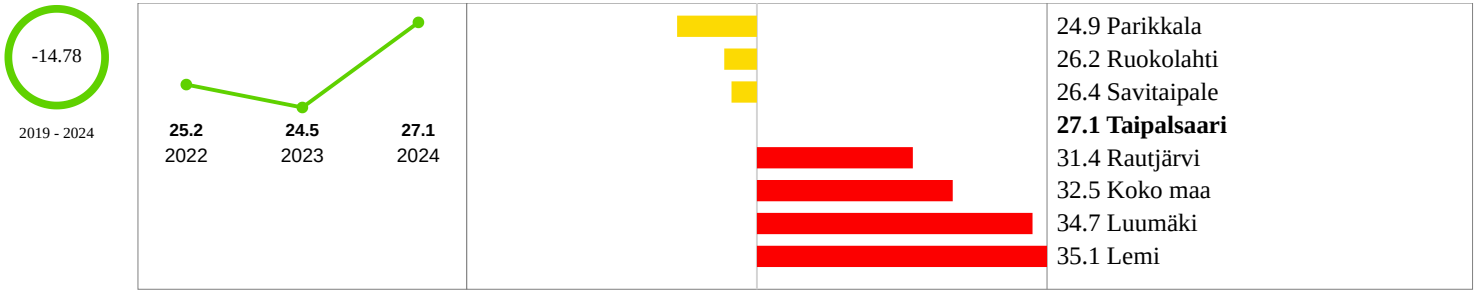
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

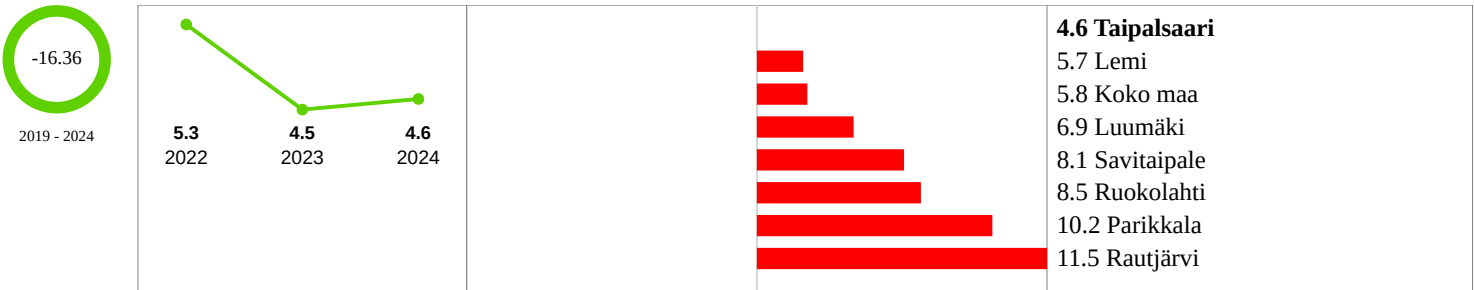
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

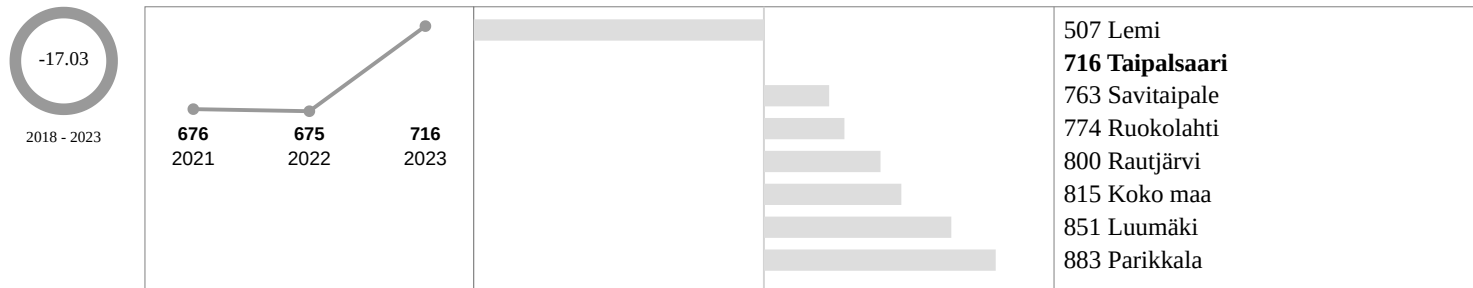
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

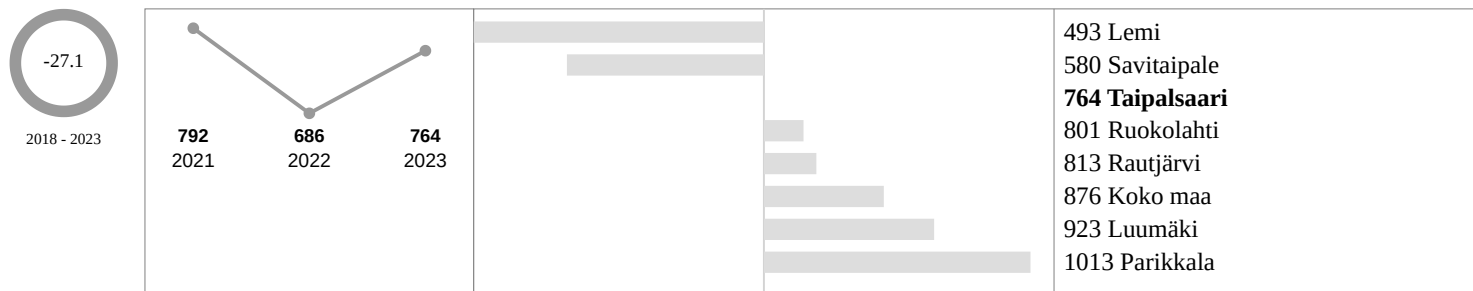
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Terveelliset elintavat

Keväällä 2022 ja 2024 toteutettiin liikuntakyselyt kuntalaisille, jonka avulla kerättiin arvokasta tietoa liikunnan nykytilasta ja kehittämistarpeista kunnassa. Tuloksia hyödynnetään kehittämistyössä.

Kunta tukee asukkaidensa hyvinvointia tarjoamalla matalan kynnyksen liikuntaryhmiä eri ikäryhmille. Ohjattua liikuntaa järjestetään laajasti yhteistyössä kansalaisopiston, paikallisten toimijoiden ja yrittäjien kanssa. Kotiharjoittelua varten kirjastosta on mahdollista lainata liikuntavälineitä, ja maksuton liikuntaneuvonta auttaa omaksumaan liikunnallisemman elämäntavan.

Taipalsaarella on erinomaiset puitteet luonnossa liikkumiseen: käytettävissä ovat muun muassa hiihtoladut, uimarannat, patikointireitit, luistelupaikat ja kattava kevyen liikenteen väylien verkosto. Saimaanharjun alueen liikuntapaikkoja kehitetään parhaillaan, ja urheilukentät tarjoavat hyvät mahdollisuudet niin kuntoiluun kuin tavoitteelliseen urheiluunkin. Sisäliikuntaa voi harrastaa koulujen yhteydessä olevissa liikunta- ja kuntosaleissa. Kaikki liikuntatilat olivat varattavissa seura- tai yksityiskäyttöön.

Työllistämisyksikkö on tarjonnut elintapaohjausta ja -valmennusta asiakkaille sekä tukenut hyvinvointia lisäämällä fyysistä atkiivisuutta työpäivään.

Savitaipaleen kansalaisopisto edistää aktiivista kansalaisuutta ja kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla monipuolisia opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia. Opiston toiminta on tarkoitettu kaikille, kurssivalikoimassa on myös intensiivi-, lyhyt- ja etäkursseja. Kansalaisopisto tarjoaa esimerkiksi liikunta-, käsityö-, kieli- ja musiikkikursseja.

Kunnan työntekijöille on järjestetty vuosittain hyvinvointimittaukset yhteistyössä EKLUn kanssa. Myös kuntalaisille on järjestetty vuosittain kehonkoostumusmittaustilaisuuksia, joihin osallistuminen on ollut maksutonta. Mittausten tarkoituksena on lisätä työntekijöiden ja kuntalaisten tietoisuutta omasta kunnosta ja tätä kautta motivoida huolehtimaan omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elintavoista.

Kunta on ottanut käyttöön työsuhdepyöräedun, joka mahdollistaa työntekijöille työsuhdepyörän hankkimisen verovapaasti.

Mielen hyvinvointi

Vapaa-ajan kulttuuri- ja liikuntatapahtumia järjestettiin yhteistyössä paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kohtaamispaikka Luodon toiminta käynnistyi koronapandemian jälkeen uudelleen. Tapahtumia on ollut mukana järjestelmässä n. 20 eri järjestäjätahoa. Järjestöt saavat käyttää toiminnoissaan Luotoa maksutta. Lisäksi kirkonkylän palvelupisteellä järjestettiin avointa, maksutonta kahvilatoimintaa vapaaehtoistoimijoiden toimesta. Kunta jakoi järjestöavustuksia paikallisille toimijoille vuosittain 25 000 €.

Omatoimiaika laajensi kirjaston käyttömahdollisuuksia varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolelle. Omatoimikirjasto on ollut käytössä tammikuusta 2020 alkaen (8.1.2020). Covid19 -pandemian vuoksi omatoimi on jouduttu ottamaan välillä pois käytöstä. Käyttöä on voitu jatkaa keskeytyksellä maaliskuusta 2022 alkaen (7.3.2022). Kirjastossa on järjestetty kuukausittain taidenäyttelyjä sekä erilaisia yhteisöllisiä tapahtumia.

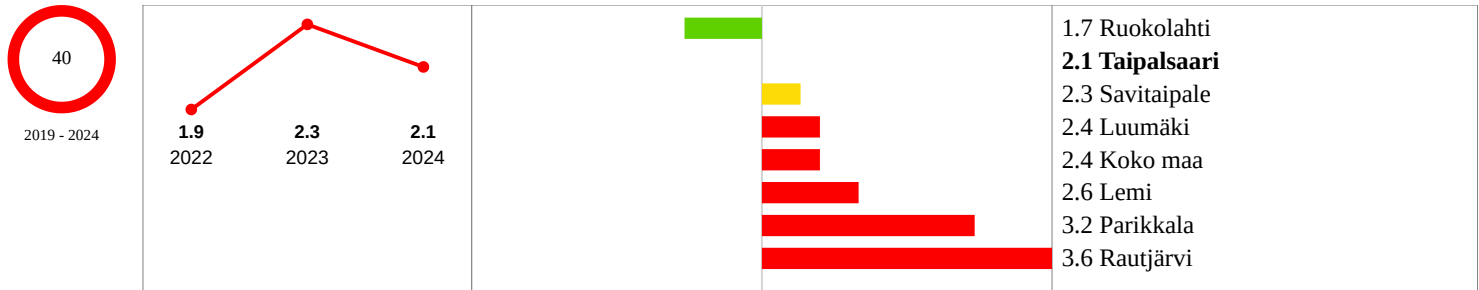
Taipalsaaren kunta nimettiin Mannerheimin lastensuojeluliiton toimesta perhemyönteiseksi työyhteisöksi. Kunta työnantajana huomioi työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen osana arkea.

Työllisyyden edistäminen

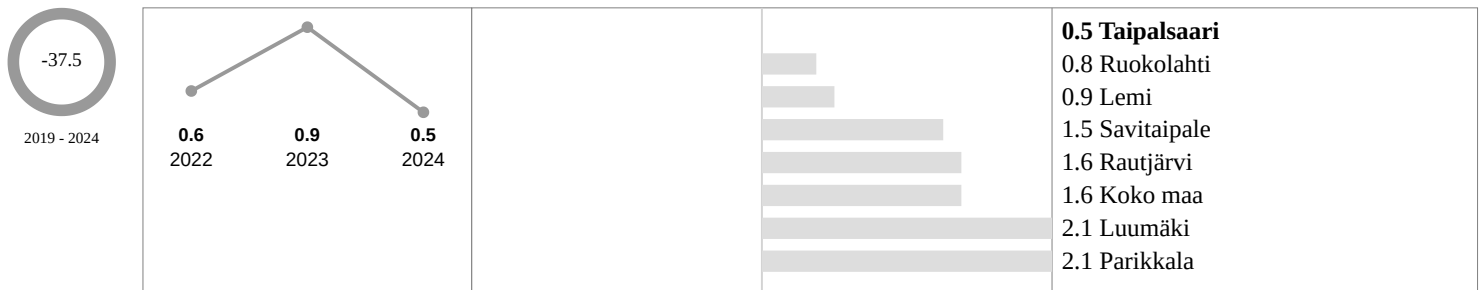
Taipalsaaren kunnan työllistämisyksikkö on tarjonnut työhönvalmennusta kuntouttavan työtoiminnan, työkokeilujen ja palkkatukityön kautta sekä edistänyt yhteisöllisyyttä mm. Happee2-elintapaohjausryhmän avulla. Vuosina 2021–2023 toteutettiin Aktiv-Oiva-hanke pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistymiseksi, ja vuonna 2024 käynnistyi Ura Auki! -hanke alle 35-vuotiaille ja työmarkkinoilla syrjintää kokeville. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi vuonna 2023, ja työttömyysaste nousi 8,4 %:sta 9,2 %:iin. Vuonna 2024 työttömyysprosentti oli 10,9 (v. 2023: 8,8).

Hyvinvointi

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Terveelliset elintavat

Ikäihmisten hyvinvointia on vahvistettu tarjoamalla maksutonta elintapahojasta Ekhvan toimesta sekä 2024 alkaen kunnan palveluna liikuntaneuvontahankkeen myötä. Liikuntaneuvoja tavoitti ensimmäisenä hankevuotena 22 asiakasta. Pysytään pystyssä -liikuntaryhmä järjestettiin ikäihmisille ehkäisemään kaatumistapaturmia. Eläkeläisille tarjottiin mahdollisuutta käyttää kuntosaleja maksutta. Ensimmäisenä hakenvuotena kuntosaliopastuksia järjestettiin viidesti, joihin kertyi yhteensä 53 käyntikertaa. Ryhmämuotoisia kuntosaliopastuksia järjestettiin kolmesti, yhteensä 17 käyntikertaa.

Kuntaan tehtiin esteettömyyskartoituksia koskien julkisiin tiloihin. Lisäksi vanhus- ja vammaisneuvosto hankki taukopenkkejä kunnan kevyenliikenteen väylien varsille.

Mielen hyvinvointi

Kohtaamispaikat Saimaanharjulla sekä kirkonkylällä ovat tarjonneet matalankynnyksen palveluja ja tukeneet yhteisöllistä toimintaa. Arjen olohuone ja erilaiset avoimet tilaisuudet ovat edistäneet mielen hyvinvointia.

Taipalsaaren vammaispoliittisen ohjelman 2023 pääpainopisteeksi valittiin itsenäisen elämän tukemisen. Asukasneuvojan neuvontatapahtumat sekä kotikäynnit ovat tavoittaneet kuntalaisia. Syksyllä 2023 toteutui asiointiliikennekokeilu Merenlahden, Leväsen ja Vehkataipaleen alueilla. Ikäihmisten vaikuttamispäivät toteutuivat

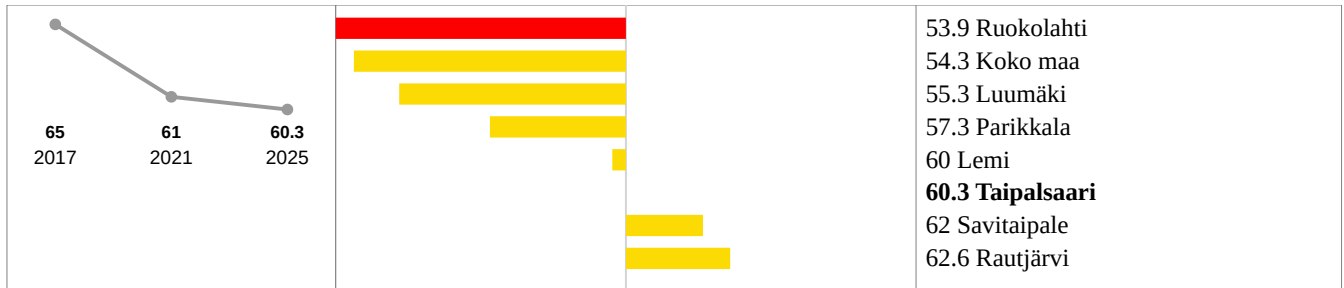
Ekhvan kanssa yhteistyössä. Ekhvan, kolmannen sektorin toimijoiden ja kunnan yhteistyössä järjestetyt ikäihmisten hyvinvointi-info järjestettiin syksyllä 2024 sekä 2025.

Kuntalaisille on tarjottu maksutonta digiopastusta kohtaamispaikoissa sekä kirjastolla, ikään katsomatta. Kirjaston omatoimiaika on lisännyt kuntalaisten mahdollisuuksia hyödyntää kirjastopalveluja.

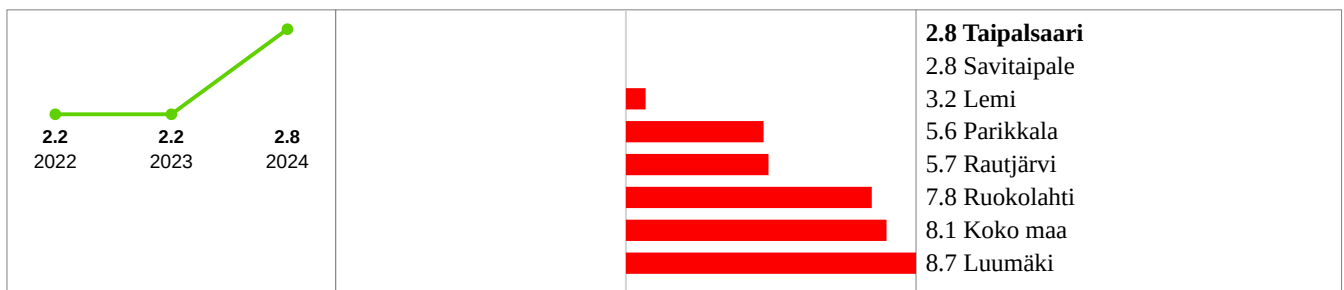
Kirjastolla on tärkeä rooli kulttuurihyvinvoinnin edistäjänä. Kirjasto tarjoaa monipuolisia, laajoja ja helposti saavutettavia aineistoja ja palveluita niin vapaa-aikaan kuin opiskeluun. Aineistoja on tarjolla sekä fyysisessä että sähköisessä muodossa. Kaikilla on matalalla kynnyksellä yhtäläinen oikeus kirjastossa asiointiin ja tarvitsemiinsa palveluihin. Kirjastossa on tarjolla oleskelutilaa ja kuukausittain vaihtuvat taidenäyttelyt.

Hyvinvointi

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

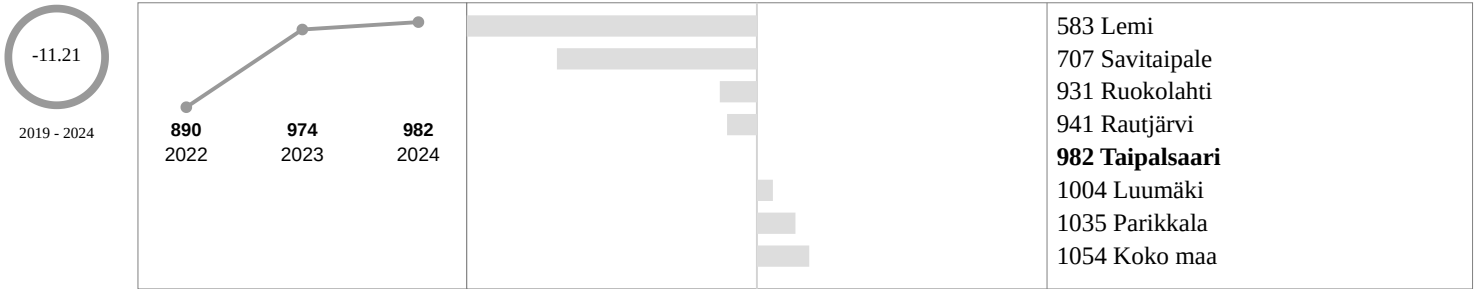
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Taipalsaaren kunnassa on poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä, joka seuraa säännöllisesti tavoitteiden toteutumista.